

PHILOSOPHIAI FELOLVASÁS AZ AKADÉMIABAN.

A magyar tud. Akadémia II. osztálya folyó év márcz. 5-iki felolvasó ülésében *Pikler Gyula*, a budapesti tudom. egyetemen a jogbölcészlet magántanára, mint vendég: *Az objectiv létben való hit lélektana* czimén egy hosszabb értekezés töredékeit olvasta föl. *Pikler* vizsgálat alá vette az objectiv és subjectiv világnézetek kiinduló pontjait s kritikájában, főként ez utóbbira állva, azt törekedett kimutatni, hogy az objectiv lét statuálása nem egyéb, mint a jelenés (*Vorstellung*) megjelentetése akaratumk által. Vizsgálódásaiban az újabbkori, angol psychologokhoz csatlakozik s értekezése nyereség lesz metaphysikai fejtegetésekben szegény philosophiai irodalmunkra nézve. Nehány újabb philos. műszót is érvényre akart emelni *Pikler*, nevezetesen az «eszmeletet» a *Bewusstseinra*, s a «jelenést» a *Vorstellungra*. Véleményünk szerint azonban e műszavaiban kevésbé lesz szerencsés, miután az indítványozott szavakat nyelvünk más értelemben használja.

A POSITIVISMUS RENDSZERE.

Midőn a Magyar Philosophiai Szemle megkezdte a positiv philosophia rendszeres feldolgozását s hivatott, a tudomány szintáján álló munkatársai segélyével bemutatta a matematika, a mechanika, a csillagászat, a physika rendszerét (lásd 1887. évfolyam I—VI. füzet), melyekhez kapcsolódik a jelen számunk második czikke: «A chemia a positivismus rendszerében», melyet a közelebbi számokban követni s még ez év folyamán bemutatni reménylünk a biologia és a sociologia előadásával, ugy, a mint azok Comte alapvető munkáiban kifejezést nyertek, az a rég ápoltt szándék vezetett bennünket, hogy a tárgyias eszmélődésnek egy philosophiai rendszerré olvadó áramlatát, — mely a modern gondolkodáshoz s merjük kockáztatni a szót: a magyar temperamentumhoz annyira illik, szabatos formában ismertessük meg a közönséggel. Nyiltan kimondjuk, hogy a Comte rendszerében érvényesített *viszonylagosság*, s *törvényszerűség eszméje* volt legtöbb hatással ismertető szándékunkra s érintve sem találjuk magunkat amaz itt-ott felmerülő vádtól, hogy közleményeinkkel s így folyóiratunkkal merő-

ben a comteismus cultusába szegődtünk, még kevésbé ama másiktól, hogy a philosophia főkérdését: az alany-tárgy viszonyát, szemlélődéseink sorából kizárnók. Eddigi közleményeink sora, akár a jelen számban olvasható cikk: «A chemia a positivismus rendszerében» kellően meggyőzhető az olvasót, hogy messzeállunk Comte fogyatkozásai és hibái önállótlan utánzásától s noha terünk azt követeli, hogy mentől kevesebbet beszéljünk és beszéltesünk bele Comte előadásába, a tudomány haladását, Comte dolgozása óta a lényegesebb pontokon feljegyezni szükségesnek tartottunk.

Az a meggyőződés vezérel bennünket, hogy Comte rendszere sokképen termékenyítőleg fog hatni úgy korunk, mint népünk gondolkozására, feltéve, hogy elérkezik ideje, hogy megleli útját a társadalom mind szélesre terjedő rétegeibe. Folyóiratunknak pedig, ha más egyéb érdeme nem lesz is a jövőndő nemzedékek cultur-historicusa előtt, okvetlen megleend az, hogy a positivismust rendszeresen ő ismertette meg a magyar irodalommal.

Miként higgadt megfontolással, a hazai tudomány s a közérdek szükségleteinek mérlegelésével határoztuk el magunkat a positivismus rendszerének bemutatására, természetesen készen is állunk, hogy annak alapgondolatát erőnkhez képest érvényesítsük. Különösen a közoktatási intézmények szervezésében érezzük a positivismus egészséges magvának szükségességét, melynek a kellő határok és módok közötti alkalmazásával reményljük előbb-utóbb megszüntethetni amaz ingadozást, melyet iskoláinkban, a nekik alapul szolgáló paedagogiai elméletekben tapasztalunk.

Jelen soraink pedig szolgáljanak figyelmeztetésül azok számára, kik az e számban közölt második cikkünk előmunkálatait keresik s felvilágosításul, hogy a szükséges előzményeket távalyi évfolyamunkban föltalálják.